

Goed zorgen voor je bos met een nieuw extra accent

De laatste jaren is er volop aandacht voor klimaat-slim bosbeheer, drijvend op de golven van de actualiteit van het Klimaatakkoord en meer recent de bossenstrategie van Rijk en provincies. Wat is klimaat-slim bosbeheer, wat kun je ermee en hoe relevant is het voor beseigenaren?

Auteurs: Gijs Kuneman en Wouter Delforterie

Bij bossen en klimaat komt vaak de associatie op met aanplant van nieuw bos. Maar ook bestaand bos kan een bijdrage leveren aan een beter klimaat, met klimaat-slim bosbeheer. Die term is eigenlijk een onelegante vertaling van 'climate smart forestry'. Dat bosbeheer gaat over mitigatie en adaptatie. Dus het is gericht op verlagen van emissies en vastleggen van CO₂ én op aanpassen aan een veranderend klimaat.

Vier bouwstenen

Startpunt voor klimaat-slim bosbeheer is: behoud van bos. Kap van een hectare bos leidt tot een uitstoot van 250-500 ton CO₂, gespreid over een aantal jaren na de kap. Behouden van bestaand bos is dan ook de allereerste klimaat-slimme maatregel: opgeslagen CO₂ blijft vastgelegd.

De tweede belangrijke stap is het robuust maken en houden van het boscossysteem. Een veerkrachtig gezond bos kan beter tegen weersextremen, zoals droogte, neerslagpieken en harde wind. Een gezonde bosbodem houdt water langer vast, en biedt daarmee ook een buffer bij droogte en sponswerking bij veel neerslag. Dat helpt dus voor klimaatadaptatie. Bovendien laat een gezond bos meer groei zien van hout en wortels en meer aanmaak van humus. Dat alles levert meer CO₂-opslag op; klimaatmitigatie dus.

Er zijn diverse maatregelen mogelijk om bossen meer robuust te maken. Voorbeelden daarvan zijn het vergroten van waterbeschikbaarheid, het tegengaan van effecten van stikstofdepositie en meer menging van boom- en struiksoorten en van bomen met verschillende leeftijden. Als in een gemengd bos een bepaalde boomsoort toch gaat kwijnen of wegvalt, nemen andere soorten het

over en blijft het bos behouden. Bovendien maken bomen in een gemengd bos optimaal gebruik van de ruimte, het bodemvocht en het licht, zodat het bos als geheel meer groeit en vitaler is. Meer groei is de kern van de derde bouwsteen: het stimuleren van versnelde CO₂-vastlegging in het bos. Dat kan door het aanplanten van meerdere boomsoorten, door het inbrengen van snelgroeiende boomsoorten en door het voorkomen van wildvraat door rasteren of verhoogd afschot.

Tenslotte kan in het bosbeheer nog specifiek gestuurd worden op productie van kwaliteitshout. Toegepast in de bouw houdt zulk hout na kap de koolstof nog vijftig tot honderd jaar langer vast. Wanneer het bovendien beton of staal vervangt, bespaart dat nogmaals CO₂.

Juist in de combinatie van functies levert het bos de meeste meerwaarde

Meer menging van verschillende soorten en leeftijden maakt bossen meer robuust
Foto: iStock

Klimaatdienst vermarkten?

Uiteindelijk is een extra impuls aan het bosverjonging geven in het eigen belang van de boseigenaar zelf. Maar actieve aanplant van bomen en het neerzetten van kokers of omheiningen tegen wildvraat is niet goedkoop. Zou klimaatslim bosbeheer als publieke of private klimaatdienst te vermarkten zijn?

Het is zeker denkbaar om natuursubsidies zoals SKNL meer specifiek te laten sturen op, en betalen voor, klimaatmaatregelen. FPG en de Bosgroepen onderzoeken deze route momenteel in opdracht van het ministerie van LNV. Een andere route is om CO₂-vastlegging via een koolstofcertificaat te verkopen aan bedrijven of burgers, die hun uitstoot in hun eigen omgeving willen compenseren. Het onafhankelijk gecon-

troleerde certificaat borgt dan de lange-termijn-koolstofvastlegging. Ook deze route wordt verkend door de Bosgroepen. Het streven is dat de Stichting Nationale Koolstofmarkt eind 2020 zulke certificaten kan uitgeven, zowel voor de aanplant van nieuw bos en agroforestry als voor klimaatslim beheer van bestaande bossen.

Bos is meer dan klimaat

Elk jaar leggen de Nederlandse bossen 2,7 megaton CO₂ vast. Dat klinkt veel, maar het is slechts 1,3 procent van de totale nationale uitstoot van verkeer, industrie en huishoudens. De klimaatfunctie van het bos is dus wel relevant, maar is het belangrijk om de andere functies van het bos, voor biodiversiteit, recreatie, vochtregulatie en houtproduc-

tie zeker niet ondergeschikt te maken aan klimaatdoelen. Juist in de combinatie van functies levert het bos de meeste meerwaarde.

Het goede nieuws is dat klimaatslim bosbeheer eigenlijk betekent: goed zorgen voor je bos, met een nieuw extra accent. Als het bos gezond is, gelaagd en gevarieerd met een mooie menging van boomsoorten en met voldoende vocht in de bodem, heeft het meerwaarde voor biodiversiteit, recreatie, houtgroei én klimaat.

Ir. G. Kuneman MSc is directeur-bestuurder en ir. W. Delforterie is regiomanager bij de Bosgroep Midden Nederland